Avram Iancu -150
Cetatea Cavalerilor
Nr. 7 (23)/ IULIE 2022
Nr. 7 (23)/ Iulie 1922
Cetatea Cavalerilor
Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020
Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 – 6889

Epopeea glorioasă a Viteazului Mihai - eroul neamului nostru (11)

„Nu-mi las nimănui ţara şi neamul, nici mort !”

Ing. Angela FAINA

Ameninţarea iminentă din partea turcilor.
Sultanul hotărăşte transformarea Valahiei în paşalâc turcesc.
Invazia turcilor conduşi de Sinan Paşa

Infatuatul Sinan Paşa, vizirul imperial, cu cea mai înaltă funcţie după sultan, trece Dunărea cu intenţia de a-l elimina de la domnie pe Mihai-Vodă care nu mai plătise tribut Porţii Otomane şi pentru a răzbuna înfrângerile zdrobitoare suferite de turci cu câteva luni înainte.

Deşi creştin în copilărie, dar răpit de otomani şi crescut în imperiu ca soldat în slujba sultanului, acesta a devenit mahomedan. Urcând trepetele ierarhiei din armata turcă, el devenise acum, un înfocat luptător contra creştinilor.

Sinan Paşa. Albanez de origine, iniţial fiind un copil creştin răpit de turci, a trecut la islamism şi a ajuns de 5 ori, mare vizir
Imagine luată de pe ro.wikipedia.org

Sigur pe sine şi pe oştile sale, Sinan, se îndreaptă cu o armată deosebit de numeroasă, aprox 70.000(unele surse vorbesc de mai mult, 80.000-100.000 şi altele de 200.000) şi bine dotată spre Ţara Românească.

Planul sultanului era să-i zdrobească pe „necredincioşii şi răufăcătorii ghiauri”şi să transforme Valahia în paşalâc turcesc, aşa cum erau deja Balcanii şi Ungaria şi s-o anexeze Imperiului Otoman. Campania otomană împotriva Valahiei „neascultătoare” se voia „o lecţie” dată lui Mihai-Vodă, „ghiaurul”, „rătăcitul”. Deci Mihai se vede singur, cu foarte puţin sprijin în faţa puhoaielor turceşti care vin să-l pedepsească.

Pentru a transforma Valahia în paşalâc, aşa cum le era decizia, turcii trebuiau să treacă Dunărea, de aceea au demarat construirea podului de vase. La 15/25 iulie, turcii ajung cu podul până în dreptul cetăţii Giurgiului. Mihai îşi evacuează soţia şi copiii la Sibiu, iar el, în fruntea oştirii se deplasează la Măgurele. Intensele pregătiri din zona Rusciuc, precum podul întins de Sinan, îl determină pe Mihai să-şi staţioneze oastea la 2 km nord de Giurgiu.

De aici a reuşit să respingă timp de aproape 3 săptămâni atacurile turceşti. Însă în jurul datei de 5/15 şi 6/16 august, inamicul forţează Dunărea în 3 puncte: Giurgiu, Rahova-Prundu şi Brăila, unde încep fortificarea oraşului. Apoi, între 7/17 si 9/19 turcii trec Dunărea.

Mihai aplică tactica pârjolirii pământului şi a recoltelor, pustiind totul în faţa armatei turceşti.

În acest timp, armatele inamice înaintau spre nord, în Valahia, iar la rândul său, voievodul strânge cetele de haiduci şi gloatele. Vrând să ajungă cât mai repede la Bucureşti, paşa se hotărăşte să parcurgă calea cea mai scurtă, care era traseul spre Călugăreni, unde drumul trecea printre nişte dealuri, un fel de chei strâmtorate, pe care Mihai le va folosi într-un mod foarte ingenios, în favoarea sa.

Mihai, strălucit strateg, ştia că luptele pe teren deschis cu turcii nu-i vor aduce sorţi de izbândă, el având o oaste mult mai puţin numeroasă şi mai slab dotată. De aceea, după trecerea armatei islamice peste Dunăre, urmărindu-i numărul, dotarea armată şi fiecare mişcare, pas cu pas prin iscoade, Mihai aplică tactica hărţuirii şi obosirii duşmanului. Turcii sunt urmăriţi şi asaltaţi prin lupte de gherilă de cavalerie sau alte elemente uşoare ale armatei lui Mihai. În locuri unde formele de teren îl favorizează, valahii îi măcelăresc pe turci. Astfel, cronicarul turc Ibrahim Pecevi recunoaşte foarte clar strategia lui Mihai: „Din fiecare mlaştină, fiecare pădure de stejar ...se iveau mii de ghiauri. Ei se apropiau mereu de oastea islamică şi se învârteau în jurul oştii împărăteşti, încât aceasta nu putea să opună nici o rezistenţă."

Până la data de 12/22 august 1595, inamicul nu a putut avansa decât 30 de km, fiind mereu hărţuit. Tactica şi strategia militară concepută de Mihai Voievod, pentru zdrobirea armatei turce în Bătălia de la Călugăreni, Târgovişte şi Giurgiu

Strategia:

-- trimite spioni pentru a cunoaşte poziţia duşmanului , numărul ostaşilor şi alte amănunte utile

-- dezinformează duşmanul asupra intenţiilor sale de viitor, oferind date false asupra situaţiei sale în teren, a intenţiilor sale de viitor şi asupra altor informaţii care ar putea ajuta duşmanul

-- hărţuiala; înainte de confruntările directe, el utiliza tactica hărţuirii, producând pagube umane, materiale, degringoladă şi dezorientarea armatelor inamice.

--alegerea locului avantajos pentru desfăşurarea bătăliilor

Locul bătăliilor le alegea în locuri prielnice oastei româneşti, locuri ce nu ofereau o deplină desfăşurare a forţelor duşmane, mult mai numeroase, în acelaşi timp, stânjenind oastea inamică.

-- când se vede în pericol, atacă el, primul, putându-şi pune mai bine în aplicare tactica şi strategia; nu se lasă atacat,

-- evenimentul surpriză; efectul psihologic urmărit: inamicul este şocat şi demoralizat --

-- îşi ţine în mare secret planurile şi strategia de atac, de pătrundere, de învăluire, retragere, etc.

-- atacă pe mai multe culoare

-- induce pe cât posibil duşmanul în eroare

-- menţinerea comunicării în timpul bătăliilor, prin încurajarea ostaşilor şi a căpitanilor

-- învăluirea duşmanului, pentru a-i ataca lateralele şi zona din spate, cu scopul de a ajunge la corturi şi bagaje

-- strategii şi tactici la retragerea din faţa duşmanului; utilizarea formaţiunii în triunghi a oştenilor, pentru a proteja lateralele fronturilor de luptă

-- după confruntările directe în luptă, Mihai îşi urmărea adversarul, îl hărţuia din nou, până la nimicirea sa completă

Harta zonei dintre Giurgiu şi Bucureşti, Călugărenii fiind cam la 30 km nord de Giugiu, la jumătatea drumului spre Bucureşti. Zona pe unde a trecut oastea musulmană, suferind înfrângerea de la Călugăreni în vara anului 1595.
Harta luată de pe obiectivGiurgiu.ro

Mihai a hotărât că trebuie să surprindă armata otomană într-un loc strâmt, care să nu ofere oştirii turce posibilitatea de a se desfăşura cu toată forţa sa, ba dimpotrivă, să fie stânjenită, loc care să poată să implice în luptă doar o mică parte din oastea turcească. Locul prevăzut de Mihai ca scenă de luptă, trebuia să fie cât mai avantajos oştenilor români. Acest loc, speculat impecabil de Mihai, propice pentru desfăşurarea atacului său, era la Călugăreni, o strâmtură între dealuri, orientată de la sud spre nord. Mihai era informat prin spionii săi, că acest drum a fost ales de Sinan Paşa pentru a ajunge la Bucureşti.

Locul era înconjurat cu păduri seculare şi era aproape de o mlaştină întinsă, de-a lungul râului Neajlov, ce curgea de la nord-vest spre sud-est, iar albia sa era în apropierea dinspre partea de sud a unor chei. Tot acolo se afla confluenţa cu pârâul Câlniştea şi alte două pâraie, un loc unde se formase o întinsă

suprafaţă mlăştinoasă. Pentru a intra în strâmtoare şi a continua drumul spre Bucureşti, trebuia trecut mai întâi Neajlovul peste un pod şi apoi trebuia parcurs defileul dintre dealuri de la sud spre nord.

Mihai cunoştea locul; în urmă cu câteva luni, în iarnă, pe un frig teribil de -35 de grade C, el şi-a aşezat tabăra în acest loc, unde a rămas mai bine de două săptămâni, în timpul luptelor de la Stăneşti, Putineiu şi Şerpăteşti. A reţinut foarte bine toate detaliile terenului. Cu intuiţia sa genială, profitând de zona mlăştinoasă şi de relieful zonei, un mic defileu pe unde turcii erau obligaţi să treacă spre Bucureşti şi care putea fi uşor apărat la intrarea sa pe partea sudică, îşi plasează tabăra în acest loc, net dezavantajos pentru otomani. Situaţia din teren nu permitea întregii oştiri turce să se desfăşoare la adevărata sa putere.

Bătălia de la Călugăreni (13/23 august 1595)
Imagine luată de pe historia.ro

La două zile după trecerea Dunării de către turci, în drumul lor către Bucureşti, după ce a hărţuit permanent oastea otomanilor, Vodă Mihai se decide să atace armata inamică, surprinzând-o şi obligând-o să primească atacul în acest loc. Prin iniţierea atacului în fruntea celor aproximativ 10 000-12 000 de oşteni, Mihai a forţat armata turcă să răspundă provocării sale, acolo unde a crezut el de cuviinţă.

Turcii, ajungând la Călugăreni şi văzând podul îngust, locul înşelător şi primejdios, se opresc din drum înaintea podului şi aşteaptă, neavând curajul să înceapă atacul, deşi erau ferm convinşi de posibilitatea obţinerii unei victorii uşoare. Turcii rămân în cumpănă, studiind la rândul lor terenul şi parcă ezitând să treacă pe acel pod pentru a intra în chei. Ei observă cam 500 de călăreţi valahi, dincolo de pod şi îşi fac socoteala că îi vor învinge uşor. Dar oastea română era ascunsă în codrii învecinaţi, aşteptând ca la comandă, să intre în luptă.

Otomanii au dispreţuit iniţial oastea română, pe „ghiaurii cei răufăcători”, scontând pe o victorie uşoară şi sigură, ba chiar spunând că aveau un singur regret; că „oastea română e prea mică pentru a avea o biruinţă glorioasă.” Raportul de forţe fiind de aproximativ 5 la unu, poate chiar mai mult, erau foarte optimişti.

„Ai noştri se pregăteau a apăra cu bărbăţie acea strâmtoare, care era cheia ţării lor şi a Europei creştine. Ei ştiau cât sunt de puţini faţă de duşman, dar, credincioşi înfocaţi, în inima lor ardea dorinţa de a-şi da viaţa pentru patrie şi lege şi de a merita cununa martirilor.”- Nicolae Bălcescu

Pe locul ales impecabil de Mihai, otomanii nu puteau lansa în luptă tot efectivul lor, decât o parte redusă, maximum 8 000-10 000 din cei aproximativ cei 80.000-100.000 din câţi se estimează că ar fi avut armata otomană.

La Nord de podul peste Neajlov, Mihai îşi constituie rezerva: 6 000 de oameni şi 2 tunuri de care răspundea Albert Király, căpitanul ardelean, care îi fusese trimis ca sprijin la cucerirea Brăilei, încă din ianuarie 1595.

Mihai şi-a rânduit cu rigurozitate şi seriozitate armata principală, dintre care 8.000 de valahi, plus 2.000 de ardeleni, români, unguri, secui, haiduci din Balcani şi în plus, oaste de strânsură. A stabilit şi poziţia celor 12 tunuri de care dispunea, 10 uşoare şi 2 grele, care erau responsabile de distrugerea podului, conform gândirii sale strategice.

Apoi a stabilit atacul concentric asupra podului, reluarea dispozitivului iniţial şi apoi, replierea spre locul de dispunere a rezervei, în caz de retragere. Forţele voievodului poziţionate la Nord de Neajlov, numărau cu tot cu ajutoarele primite, aproximativ 16000 de oameni şi 12 tunuri.

Îl plasează pe Albert Király căpitanul secuilor, cu cei 2.000 de ostaşi transilvăneni şi toate tunurile, pe terasa Neajlovului, la o distanţă şi poziţie convenabilă până la pod, pentru ca artileria să nimerească din plin acest punct strategic. Dă instrucţiuni clare căpitanilor săi, stabileşte planul de atac frontal şi lateral şi îşi asigură ariergarda. Organizează şi corpul de haiduci balcanici, în fruntea cărora Baba Novac era încrezător, hotărât să lupte împotriva celor ce îi oprimau pe fraţii săi din Balcani şi să le răzbune soarta.

Bătălia de la Călugăreni

Înainte de bătălie, împreună cu ostaşii, Mihai - Vodă imploră ajutorul Cerului, strigând de trei ori cu glas înalt: „Isus, Isus, Isus !”, cu toţii convinşi fiind, că oştile cereşti vor lupta alături de ei, în scopul comun de a apăra statornicia credinţei strămoşeşti a românilor. Le mai aminteşte oştenilor că ei sunt urmaşii romanilor, cei ce odată au fost gloria lumii, deci ei trebuie să fe mândri de originea lor şi să lupte cu vitejie de romani. În dimineaţa bătăliei, 13/23 august 1595, impetuosul Mihai trece podul plin de încredere în forţa armatei sale, în capul a 2.000 de pedestraşi şi tot atâţia călăreţi.

Fraţii Buzeşti sunt la datorie, organizând oştenii şi primind lupta ce se prevedea dură. Trupele de valahi „se lasă cu furie asupra osmanlâilor”, în vreme ce „focul iute şi bine ţinut al puşcaşilor din pădure şi al tunurilor pustiitoare” doboară la pământ multă lume turcească”. Vrăjmaşii, ajutaţi de maşinile lor de război, îşi revin şi năvălesc cu putere asupra românilor, trec podul şi în acel moment, lupta începe serios, în toate punctele de pe terenul bătăliei, dimineaţa la orele 10. Ungurii nu iau parte la luptă, preferând să se folosească doar de artilerie împotriva trupelor ce înaintau ameninţător. Albert Király cu oamenii săi, alcătuiau rezerva.

Pentru că nu era sigur de buna intenţie a acestora, domnul muntean mai păstrează un corp de 1 200 de călăreţi, sub comanda lui popa Stoica din Fărcaşe, menit a asigura retragerea.

Avangarda otomană era condusă de Hassan Paşa, flancul drept era asigurat de Mehmed Paşa, iar cel stâng de Haydar Paşa. Fortele turcilor numărau în jur de 80 000-100 000 de oameni si 80 de tunuri. Oştile combatante în lupta de la Călugăreni din oastea turcească au fost aproximativ 20 000, fără a socoti forţele grupărilor laterale, care nu s-au ciocnit cu Mihai.

La vederea imensei oaste turceşti, unii, înspăimântaţi în faţa puhoaielor inamice, dau sfaturi de a se renunţa la confruntare. Când i se propune ca soluţie retragerea în faţa turcilor, lăsând ţara pe mâna cotropitorilor, Vodă Mihai consideră acest fapt ca pe o trădare de ţară, laşitate şi lipsă de ascultare faţă de Domnul ţării, conducător al oastei. Mihai nu poate concepe fuga din faţa pericolului, pentru că ar suferi „o mare ruşine” în faţa inamicului şi a întregii creştinătăţi. De asemenea, el nu poate să se eschiveze de responsabilităţile sale faţă de neam şi ţară, pe care le consideră o datorie sfântă. El nu poate concepe decât variantele: lupta sau moartea.

Dimitrie Bolintineanu ne prezintă magistral calităţile morale ale lui Mihai.

…‘naintea morţii el nu va fugi!
A-şi apăra ţara este datorie,
Dumnezeu va face ce-o voi să fie.
Domnul ce nu are suflet a muri
Pentru tron şi ţară, nu merită-a fi !

Versuri din poezia „Mihai la Călugăreni“

Voievodul atrage gruparea principala a armatei lui Sinan, în vadul Călugărenilor şi atacă avangarda turcilor în zorii zilei de 13/23 august.

Bătălia de la Călugăreni –frescă Muzeul Militar Naţional

Va urma